

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор з науково-педагогічної
роботи
Олександр ГОЛОВКО

серпень 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА № 2

рівень вищої освіти перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 054 Соціологія
Освітньо-професійна програма «Соціально-політичні та маркетингові дослідження»
вид дисципліни обов'язкова
факультет соціологічний

2022/ 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою соціологічного факультету ХНУ імені В.Н.Каразіна

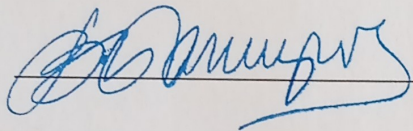
“ 16” травня 2022 року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)
Зінюк Анна Володимирівна, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій ХНУ імені В.Н.Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій соціологічного факультету ХНУ імені В.Н.Каразіна

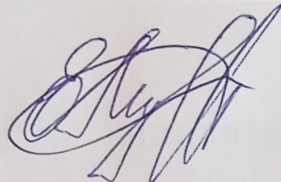
Протокол від “15” червня 2022 року № 7

Завідувач кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій

Віль БАКІРОВ

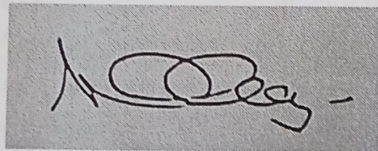
Гарант ОПП « Соціально-політичні та маркетингові дослідження»

Олена МУРАДЯН

Програму погоджено методичною комісією соціологічного факультету ХНУ імені В.Н.Каразіна

Протокол від “ 21 ” червня 2022 року № 10

Голова методичної комісії __Юлія СОРОКА

ВСТУП

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Курсова робота є обов'язковою складовою частиною процесу підготовки бакалавра за спеціальністю 054 «Соціологія». Курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Курсова робота демонструє вміння працювати з літературою, досліджувати, аналізувати, систематизувати, узагальнювати науковий досвід, вести наукові дослідження самостійно. Підготовка цієї роботи дає можливість студентам систематизувати здобуті теоретичні знання, розвивати креативне мислення, аналізувати та порівнювати різні теоретичні підходи щодо розв'язання певної практичної проблеми.

Курсова робота № 2 є одним із видів наукової роботи, самостійним навчально-науковим дослідженням студентів освітньо професійної програми «Соціально-політичні та маркетингові дослідження» виконується на другому курсі та поєднує результати вивчення дисципліни циклу професійної підготовки бакалавра «Соціологія». Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі мають набути компетентності та демонструвати результати навчання, що описані нижче.

Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти, які забезпечуються цією курсовою роботою:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК10. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних та сучасних соціологічних теорій.

СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.

СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.

СК05. Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження

СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК07. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефахівців

СК08. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.

Програмні результати навчання:

РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

РН02. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.

РН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.

РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.

РН07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.

РН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.

РН09. Вміти розробляти програму соціологічного дослідження.

РН10. Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів.

РН11. Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців.

РН12. Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.

В ході підготовки курсової роботи 2 студенти використовують різні джерела інформації, якими можуть бути:

- ✓ навчальна література з соціології – підручники, навчальні посібники, монографії, методичні розробки;
- ✓ наукові дослідження в галузі соціології;
- ✓ довідкова література (словники), що містить тлумачення основних понять;
- ✓ електронні засоби інформації – ресурси Інтернету, сайти, YouTube, Телеграм канали, які містять інформацію за темою курсової роботи.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

- розвиток навиків самостійної дослідницької роботи;
- оволодіння загальнонауковими і спеціальними методами сучасних наукових досліджень;
- поглиблене вивчення будь-якого питання, теми навчальних дисциплін за програмою курсової роботи.

1.3. Характеристика навчальної дисципліни:

Загальна кількість годин: 90

Вид роботи: - самостійна робота студента

Семестр: 3-й

Вид контролю: чотирирівнева шкала оцінювання.

1.4. Заплановані результати навчання

Під час виконання міждисциплінарної курсової роботи студенти повинні досягти таких результатів:

1. Систематизація, закріплення, розширення та застосування теоретичних знань за дисципліною “Соціологія”.
2. Розвиток та закріплення навиків самостійної роботи.
3. Знання і вміння використовувати понятійний апарат соціології в науковій діяльності.
4. Вміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.

5. Вміння обґрунтувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

1. Мультипарадигмальність соціології та проблема її наукової єдності.
2. Особливості соціальної структури українського суспільства.
3. Соціальні рухи в сучасній Україні як предмет теоретико-соціологічного вивчення.
4. Динаміка цінностей в українському суспільстві кінця XX – початку XXI ст.
5. Особливості соціальної нерівності в сучасному українському суспільстві.
6. Інформаційна нерівність у сучасному суспільстві.
7. Соціально-етнічні спільноти в умовах трансформації українського суспільства.
8. «Середній клас» у сучасній Україні: проблеми становлення та перспективи розвитку.
9. Міграції та міграційні потоки в сучасному світі.
10. Соціологічний портрет української бідності.
11. «Нові багаті» та «нові бідні» в системі стратифікації сучасного українського суспільства.
12. Маргінальні групи в соціальній структурі сучасного українського суспільства.
13. Соціальна мобільність населення в умовах трансформації українського суспільства.
14. Девіантна поведінка в сучасній Україні: теоретико-соціологічний аналіз.
15. Сучасні субкультури в Україні: види та особливості функціонування.
16. Криза сім'ї в Україні та шляхи її подолання.
17. Модернізація освіти в Україні: виклики та можливості.
18. Наука як соціальний інститут: особливості та проблеми функціонування в Україні.
19. Релігійна ситуація в Україні: соціологічний портрет.
20. Криза довіри до соціальних інститутів та організацій в українському суспільстві та шляхи її подолання.
21. Українське суспільство у добу глобалізації: соціологічний аналіз.
22. Особливості сприйняття часу в українському суспільстві: соціологічний вимір.
23. Вільний час та дозвілля сучасного українця: соціологічний аналіз.
24. Травма соціальних змін (на прикладі сучасного українського суспільства).
25. Соціальні конфлікти в сучасній Україні в соціологічному вимірі.
26. Гендерні проблеми в сучасному українському суспільстві.
27. Мода як елемент регуляції людської поведінки: реалії українського суспільства.
28. Політична еліта: особливості формування та функціонування в Україні.
29. Феномени лідерства та лідера в соціологічному вимірі.
30. Соціалізація особистості: особливості та проблеми в сучасній Україні.

31. Тимчасово переміщені особи в Україні: у пошуках шляхів до реінтеграції.
32. Тероризм в сучасному світі: соціологічний аналіз.
33. Екологія та екологічні виклики в сучасному світі.

Обрана студентами тема курсової роботи узгоджується з науковим керівником і затверджується на засіданні кафедри. Подальша зміна або коригування назви теми можливі лише з дозволу наукового керівника за умови достатнього обґрунтування студентами цих змін.

3. Структура курсової роботи

Курсова робота складається з наступних складових частин:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина, що складається з окремих розділів, які можуть, в свою чергу, поділятися на підрозділи / пункти та підпункти;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Загальний розмір курсової роботи без списку використаних джерел та додатків – 21-27 сторінок.

4. Методи контролю

Максимальна оцінка за виконання курсової роботи складає 100 балів.

Після здачі курсової роботи на кафедру її остаточне оцінювання змісту та оформлення тексту здійснює науковий керівник.

Комісія кафедри під час проведення захисту курсової роботи заслуховує доповідь студента чи студентки про виконану курсову роботу та ознайомлюється з оцінкою її керівника. Під час захисту роботи викладачі можуть ставити питання за темою роботи. Відповіді на додаткові запитання також впливають на остаточну оцінку.

Після захисту курсової роботи зберігаються на кафедрі в електронному вигляді в Google Class.

Таблиця 4.1 Шкала оцінювання курсової роботи

Сума балів за курсову роботу	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70 – 89	добре
50 – 69	задовільно
1 – 49	незадовільно

Таблиця 4.2 Схема нарахування балів

Загальна оцінка за курсову роботу складається з наступних складових:

№	Основні параметри оцінки	Кількість балів
Оцінка письмового варіанту курсової роботи:		
1.	Самостійність, логічність та послідовність викладення матеріалу	15
2.	Актуальність та ступінь новизни роботи.	5
3.	Завершеність та обґрунтованість отриманих результатів. Практична та теоретична значимість отриманих результатів	15
4.	Вміння поєднати теоретичний та емпіричний рівень аналізу. Використання наукових категорій та їх розгортання на усіх етапах дослідження, що пропонується	10
5.	Мова та стиль викладання матеріалу	5
6.	Загальна оцінка за оформлення роботи у відповідності до основних вимог в тому числі оформлення таблиць, рисунків, графіків, посилань на літературу та ін.	10
7.	Оформлення списку використаних джерел та посилань	10
Макс.кількість балів – <u>70</u>		
Оцінка за публічний захист курсової роботи:		
8.	Повнота, послідовність та логічність презентації результатів	10
9.	Володіння матеріалом та темою, що розглядається в роботі та аргументованість, точність відповідей на запитання	10
10.	Наочність презентації (роздатковий матеріал, схеми, таблиці і ін.; аудіо-, відеопрезентації та ін.)	10
Макс.кількість балів – <u>30</u>		
Загалом: <u>100 балів</u>		

Таблиця 4.3 Критерії оцінювання курсової роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
1	2
<i>Високий рівень</i> 90 – 100 балів <i>відмінно</i>	Зміст курсової роботи відповідає обраної тематиці та змісту плану роботи, продемонстрована актуальність, здійснено ґрунтовний аналіз усіх аспектів проблеми, присутні міждисциплінарні підходи, докладно опрацьовані та використані сучасні наукові джерела, матеріал роботи добре структурований, логічно викладений, самостійна практична частина характеризується творчим оригінальним підходом та викладом, висновки аргументовані та відповідають завданням роботи. Продemonстровано здатність пов'язати теоретичні положення із потребами сучасної практики. Дослідження завершене, має обґрунтовану теоретичну та практичну значимість. Виступ та відповіді на запитання при захисті роботи ґрунтовні та змістовні. Мультимедійна презентація зроблена на високому візуальному та контентному рівні. Курсова робота написана грамотно, науковим стилем, наявні всі структурні компоненти, оформлена з дотриманням встановлених норм та правил. Терміни подання тексту курсової роботи дотримані.

<i>Середній рівень</i> 70 – 89 балів <i>добре</i>	Зміст курсової роботи відповідає обраної тематиці та плану, здійснено загальний теоретичний аналіз усіх аспектів проблеми, присутність міждисциплінарних підходів задовільна, використані не всі сучасні наукові джерела та опрацьовані недостатньо, матеріал роботи не завжди добре структурований та логічно, послідовно викладений, самостійна практична частина характеризується задовільним творчим оригінальним підходом та викладом, висновки в цілому відповідають завданням роботи. Дослідження завершене, в цілому вдалося продемонструвати здатність пов'язати теоретичні положення із потребами сучасної практики, отримані результати мають певну теоретичну та практичну значимість. Підбір використаних джерел інформації переважно якісний, але глибина їх опрацювання та використання задовільні. Виступ та відповіді на запитання при захисті курсової роботи в цілому змістовні. Мультимедійна презентація зроблена на середньому візуальному та контентному рівні. Курсову роботу в цілому оформлено з дотриманням встановлених академічних норм та правил, наявні всі основні структурні компоненти, текст представлено переважно в межах наукового стилю та правил орфографії. Терміни подання тексту курсової роботи дотримані
<i>Низький рівень</i> 50 – 69 балів <i>задовільно</i>	Теоретичний аналіз не повною мірою відповідає темі, меті та завданням курсової роботи, міждисциплінарний підхід незадовільний, використані наукові джерела не дають можливості повністю розкрити проблему, самостійний практичний матеріал у роботі незадовільний, висновки не повністю відповідають матеріалу роботи. Незадовільно обґрунтована теоретична та практична значимість курсової роботи, а також продемонстрована загальна здатність використання наукових категорій та їх розгортання в межах обраної теми є, але здатність пов'язати теоретичні положення із потребами сучасної практики незадовільна. Виступ та відповіді на запитання при захисті роботи не завжди доказові. Мультимедійна презентація зроблена на низькому візуальному та змістовному рівні. Курсову роботу в цілому оформлено з дотриманням встановлених академічних норм та правил, але є багато недоліків та зауважень. Терміни подання тексту курсової роботи дотримані.

Незадовільний рівень 1 – 49 балів незадовільно	Теоретичний аналіз не відповідає темі, меті та завданням курсової роботи, міждисциплінарний підхід формальний або відсутній, використані наукові джерела не дають можливості розкрити проблему, висновки не відповідають матеріалу роботи, наявні не всі основні структурні компоненти, оформлення курсової роботи не відповідає встановленим академічним правилам. Виступ та мультимедійна презентація відсутні. Текст курсової роботи було подано невчасно.
--	---

Виконання курсової роботи передбачає дотримання правил академічної доброчесності:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Рекомендована література

Основна

1. Штомпка Пйотр. Соціологія. Аналіз суспільства. Видавець Колір ПРО, 2020. 800 с.
2. Штомпка Пйотр. Соціальний капітал. Теорія міжособистісного простору. Видавництво Дух і Літера, 2022. 400 с.
3. Кузьменко Т. М. Соціологія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 320 с.
4. Ручка А., Танчер В., Шевель І. Класичні та неокласичні соціологічні теорії. Житомир: Вид-во Рута, 2016. 104 с.
5. Соболевська М. Рефлексивні процеси в сучасній теоретичній соціології: навчальний посібник. Київ: Міленіум, 2020. 108 с.
6. Соціологія: підручник / М. П. Требін, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків: Право, 2010. 224 с.
7. Соціологія: навчальний посібник для студентів / Романенко М., Сюй Цюань Яо. Соціологія: підручник. Київ: ЦНЛ, 2019. 808 с.

8. Соціологія: навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання, що вивчають «Соціологію» / О. В. Горпинич, О. Ю. Клименко, Л. М. Москаленко, М. С. Труш, В. Ф. Ятченко Київ: ДУТ, 2019. 235 с.
9. Українське суспільство: що знаємо, чого не знаємо і чого уникаємо? Київ: Ін-т соціології НАН України, 2017. 152 с.

Допоміжна

Наукові журнали

1. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. – <https://sociology.knu.ua/uk/aktualni-problemi-sociologiyi-psihologiyi-pedagogiki>
2. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Соціологія. – <https://sociology.knu.ua/uk/visnik-kiyivskogo-nacionalnogo-universitetu-imeni-tarasa-shevchenka-sociologiya>
3. Соціологія: теорія, методи, маркетинг – <http://stmm.in.ua/archive/>
4. Соціологічні студії – <https://vnu.edu.ua/uk/publishing/sociologichni-studiyi>
5. Соціологія права – <http://soclaw.idpnan.kyiv.ua/>
6. Український соціологічний журнал – <https://periodicals.karazin.ua/usocjour>
7. Український соціологічний журнал – <https://sau.in.ua/magazine/ukrayinskyj-socziologichnyj-zhurnal/>
8. Український соціум – <https://ukr-socium.org.ua/uk/>

Бази даних соціологічних досліджень

1. The European Social Survey (the ESS) – <http://www.europeansocialsurvey.org/>
2. International Social Survey Programme (ISSP) – <https://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/serije/>
3. Social Science Data Archive. ADP (Arhiv družboslovnih podatkov) – <https://www.adp.fdv.uni-lj.si/opisi/serije/>
4. Open Society Archivum – <https://www.osaarchivum.org/>
5. World Values Survey (2017-2020). URL: <http://ucep.org.ua/doslidzhennya/world-values-survey-2020-inukraine.html?fbclid=IwAR0ZyxseUVWzDkDOHcyWsxDeHHnP6XmvzBhj14N3UqLWTmp iW0BpV5Tpx4>
6. Світове дослідження цінностей 2020 в Україні. URL: http://ucep.org.ua/wpcontent/uploads/2020/11/WVS_UA_2020_report_WEB.pdf

Статті. Монографії

1. Barbalet J. M. Emotion, Social Theory and Social Structure: A Macrosociological Approach. Cambridge : Cambridge University Press, 1999. 210 p.

2. Bottero W. A Sense of Inequality. London, New York: Rowman & Littlefield International, Ltd., 2020. 251 p.
3. Couldry N., Hepp A. The mediated construction of reality. Cambridge: Polity press, 2016. 256 p.
4. Hertel F. R. Social mobility in the 20th century. Class mobility and occupational change in the United States and Germany. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden, 2017.
5. Inequality in the 21st Century. Edited by David B. Grusky and Jasmine Hill. London, New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2018. 488 p.
6. Gerlach J. Color revolutions in Eurasia. New York: Springer, 2014.
7. Turner J. H. Theoretical Principles of Sociology. Vol. 2: Microdynamics. New York: Springer, 2010. 348 p.
8. Turner J. H. Contemporary sociological theory. Los Angeles-London-New Delhi-Singapore-Washington DC: Sage Publication, Inc. 2013. 748 p.
9. The consequences of social movements / edited by Lorenzo Bosi, Marco Giugni, Katrin Uba. Cambridge: Cambridge University Press. 2016. 410 p.
10. The Palgrave Handbook of Relational Sociology / Ed. by F. Dépelteau. Cham: Palgrave Macmillan, 2018.
11. Tokuyasu A. Social Systems in the Global Age. Tokyo: Springer Japan KK, 2018.
12. Ukraine after the Euromaidan: Challenges and Hopes / ed. by V. Stepanenko and Y. Pylynskyi. Bern: Peter Lang, 2015. 271 p.
13. Weathington B. L. Research methods for the behavioral and social sciences / B. L. Weathington, C. J. L. Cunningham, D. J. Pittenger. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, 2010. 647 c.
14. The Social and Human Sciences in Global Power Relations / Ed. by J. Heilbron, G. Sora, Th. Boncourt. London: Palgrave Macmillan, 2018.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Сайт Соціологічної асоціації України <https://www.sau.in.ua>
2. Сайт International Sociological Association <https://www.isa-sociology.org/en/conferences/world-congress/>
3. Сайт Європейської соціологічної Асоціації <http://www.europeansociology.org/about-esa>
4. Щорічник Міжнародної соціологічної асоціації (MCA) — «Annual Review of Sociology» – <http://www.annualreviews.org/loi/soc>

5. Ресурсний центр по соціології, Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна (електронна бібліотека, тексти публікацій) – <http://www.sociology.kharkov.ua/> English-Russian Sociological Encyclopedical Dictionary – [http:// www.diclib.com/cgi-bin/d1.cgi](http://www.diclib.com/cgi-bin/d1.cgi)
6. Бібліотека Гумер – соціологія – http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/INDEX_SOCIO.php
7. Бібліотека Інституту соціології НАН України. – <https://i-soc.com.ua/ua/institute/lib>

Нормативні посилання

1. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93#top>
2. ДСТУ 3008-2015 «Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання»
URL: http://www.knmu.kharkov.ua/attachments/3659_3008-2015.PDF
3. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» URL: <http://lib.vntu.edu.ua/pages/499.html>